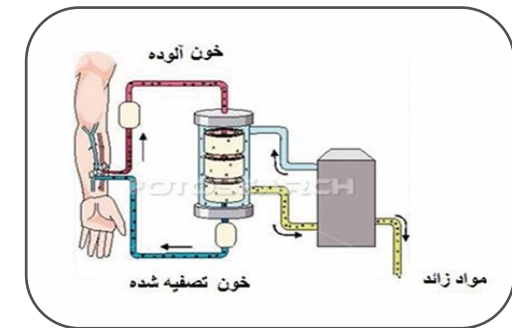

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی البرز مرکز آموزشی و درمانی سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی

مرکز آموزشی و درمانی سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی

دیالیز خونی

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ تهیه: ۱۴۰۴

شماره واحد آموزش به بیمار: ۰۲۶۳۵۷۷۱۱۲۵

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

شرح روش:

- با استفاده از دیالیز اعمال کلیه که شامل پاکسازی مواد زائد از خون، حذف مایع اضافی بدن و کنترل مواد شیمیایی بدن است توسط یک صافی، انجام می شود. دو نوع دیالیز وجود دارد که بر حسب شرایط بیمار و با نظر پزشک انجام خواهد گرفت:

- دیالیز صفاقی

- دیالیز خونی

دلایل انجام:

- به طور کلی روش دیالیز به دلیل عدم کارکرد درست کلیه و برای پاکسازی مواد زائد از خون انجام می گیرد.

عوارض احتمالی:

- خستگی، بی حالی و در مواردی حالت تهوع می توانند از عوارض احتمالی این روش باشند.

روش انجام:

- در این روش خون به تدریج از بدن خارج شده، پس از ورود به دستگاه دیالیز از میان یک صافی مخصوص که مواد زائد و مایعات اضافی را جدا می کند، عبور و خون تصفیه شده دوباره به بدن باز می گردد. دیالیز خونی در بیمارستان یا کلینیک انجام می شود و معمولاً به صورت منظم صورت می گیرد. اغلب بیماران سه بار در هفته و هر بار برای مدت 3 تا 5 ساعت با مراجعه به بیمارستان، دیالیز می شوند. برای دسترسی به جریان خون بیمار چند روش وجود دارد که قبل از انجام همودیالیز جهت بیمار تعبیه می شود.

روش های دسترسی به عروق خونی:

- الف) کاتترهای دیالیز خونی: یک لوله پلاستیکی است که با یک جراحی کوچک داخل سیاهرگ بزرگ در گردن یا در ناحیه کشاله ران کار گذاشته می شود.
- ب) فیستول: در این روش با یک جراحی کوچک یک شریان و یک سیاهرگ را به یکدیگر متصل می کنند تا رگ بزرگی جهت انجام همودیالیز ایجاد شود. این عمل در زیر پوست مچ دست یا آرنج انجام می شود.
- ج) گرافت: یک لوله مصنوعی و نرم است که با یک عمل جراحی برای اتصال شریان و سیاهرگ استفاده می شود. این روش برای افرادی استفاده می شود که سیاهرگ آنها برای ساخت فیستول ضعیف هستند.

مزایای دیالیز خونی:

- در بیمارستان و تحت نظر کادر پرستاری انجام می شود.
- فقط 2 الی 3 بار در هفته است.
- عمل دیالیز و دفع مواد سمی بهتر از دیالیز صفاقی انجام می شود.

معایب دیالیز خونی:

- جهت انجام همودیالیز باید به بیمارستان مراجعه کند.
- راه دسترسی به عروق قبل از انجام همودیالیز ایجاد می شود.
- فیستول یا گرافت بیمار باید خوب کار کند.
- زدن 2 سوزن در هر جلسه دیالیز ضروری است که دردناک می باشد.
- رژیم غذایی محدودیت بیشتری نسبت به دیالیز صفاقی دارد.

فعالیت:

- چند روز پس از عمل و تعبیه کاتتر و فیستول اندام مربوطه بالاتر نگهداشته شود.
- توصیه می‌شود فعالیت‌ها و برنامه ورزشی در اول صبح صورت گیرد.
- ورزش برای تان بسیار مفید است و باعث افزایش اشتها و بهبود وضعیت تغذیه‌ای می‌گردد.
- جلسات ورزشی بهتر است در روزهایی که دیالیز انجام نمی‌شود صورت گیرد.
- پیاده روی، قدم زدن، درجا زدن، دو و استفاده از دوچرخه ثابت 3-5 جلسه در هفته تکرار شود.
- رژیم غذایی و تغذیه:**
 - به میزان مایعات موجود در مواد غذایی توجه کند.
 - برای کاهش تشنگی از یخ خرد شده، میوه یخ و آب‌نبات ترش استفاده کنید، از لیوان‌های کوچک درجه بندی استفاده کند.
 - از مواد غذایی شور استفاده نکند.
 - از مصرف پروتئین‌های گیاهی تا حد امکان خودداری شود.
 - غذاهای دارای سدیم بالا مانند چیپس، پفک، سوسیس و کالباس، زیتون، خیار شور، سس‌ها، رب‌های آماده، ماهی شور و دودی، چوب شور، آب گوشت و سبزیجات آماده مصرف محدود شوند.
 - سیب زمینی، نخود فرنگی، انواع کلم و گل کلم، اسفناج، کدو حلوایی، کرفس پخته، سیر و موسیر، موز، خردل، پرتقال، آلو، خرما، آجیل و خشکبار، انبه، کیوی، شلیل، گرمک و خربزه، گلابی تازه، انجیر، روغن زیتون محدود شوند.

مراقبت:

- از کنترل فشار خون، خون‌گیری و تزریق در اندام فیستول‌دار اجتناب نمایید.
- روی دست فیستول‌دار نخوایید.
- از بستن دستبند و ساعت و پوشیدن لباس تنگ خودداری نمایید.
- از بی‌حرکتی مداوم دست فیستول‌دار پرهیزید.
- از خوردن داروهای پایین آورنده فشار خون بدون مشورت با پزشک پرهیزید.
- محل فیستول خشک و تمیز نگه داشته شود.
- از به کار بردن اجسام سخت برای خاراندن پوست اجتناب شود.
- برای پیشگیری از خونریزی موارد زیر را رعایت کنید:**
 - به دلیل دریافت هپارین حین دیالیز توصیه می‌شود برای نظافت دندان‌ها از مسواک نرم استفاده کنید.
 - برای تراشیدن موهای زائد بدن از ریش تراش برقی استفاده شود.
 - از وارد کردن هرگونه صدمه به پوست اجتناب شود.
 - از مصرف آسپرین خودداری شود.
- در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟**
 - در صورت درد دست فیستول‌دار و کاتتردار در هنگام فعالیت، درد در هنگام خواب، ایجاد زخم‌های غیر قابل درمان، سردی دست
 - در صورت بروز علائم عفونت در محل فیستول یا کاتتر مانند قرمزی، حساسیت و ترشحات چرکی ناحیه

- نوشابه‌ها، آجیل، لبنیات مانند شیر (حداکثر نیم لیوان در روز)، ماست، پنیر (حداکثر 30 گرم در روز)، کشک، کاکائو و قهوه، ماهی (سفید - ساردین - تن)، احشاء حیوانات، حبوبات، نان‌های کامل و سبوس دار محدود شوند.

دارو:

- در صورت تجویز کلسی تریول:**
 - همزمان با آن از غذاهای غنی از کلسیم (مانند: فراورده‌های لبنی، ماهی آزاد، حبوبات، غلات، اسفناج و کلم استفاده کنید.
- در صورت تجویز کربنات کلسیم:**
 - ۱/۵ ساعت پس از غذا مصرف کنید، در صورت بروز اختلالات گوارشی دارو 2-3 ساعت پس از غذا مصرف کنید.
 - تا 1-2 ساعت پس از خوردن دارو از خوردن غذاهایی مانند اسفناج، ریواس، سبوس، دانه غلات، حبوبات، میوه‌ها و سبزیجات خودداری کنید.
 - در زمان مصرف این دارو، از مصرف فراورده‌های الکلی یا کافئین‌دار خودداری کنید.
 - در طول دوره درمان با این دارو، از استعمال بیش از حد دخانیات خودداری کنید.
- در صورت تجویز اریتر و پوئیتین:**
 - طبق برنامه تعیین شده توسط پزشک مصرف شود و هیچ نوبت آن فراموش نکنید.
 - فراورده‌های مکمل حاوی آهن و ویتامین‌ها طبق دستور پزشک و تا آخر دوره مصرف کنید.